

ПРАВИЛА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Анна АМАНГЕЛДІЄВА, Ольга ГАБОРЕЦЬ

З початком війни в Україні турбота про безпеку вийшла на новий – вищий рівень. Війна змусила багатьох переосмислити свої цінності та назавжди змінила наше життя. Тому розвиток нових навичок та формування у дітей первинних і стійких здібностей, нових умінь до безпечної поведінки в інформаційному просторі наразі є дуже актуальним.

Під інформаційним простором, насамперед, ми розуміємо сферу поширення інформації, діяльність якої охороняється законом.

У формуванні національного інформаційного простору України, окрім традиційних ЗМІ, активну роль відіграють і новітні електронні ЗМІ сьогодення.

Всесвітня павутина – це найбільша у світі комп'ютерна мережа, створена для зберігання, обміну та швидкого поширення інформації. Глобальна система Інтернет включає національні мережі багатьох країн, регіональні та локальні мережі, персональні комп'ютери приватних користувачів.

Інформаційні простори дозволяють нам підтримувати зв'язок з іншими, дізнаватися про останні новини світу та знаходити потрібну інформацію. Але інформаційне суспільство несе не тільки користь для людини, але й величезну загрозу.

Для дітей Інтернет завжди був місцем для розваг і спілкування з друзями, але варто пам'ятати, що це також інструмент, який можуть використовувати інші та завдати шкоди нашим дітям. Наприклад, реальна небезпека може ховатися за географічними місцями, які діти вказують на фотографіях. Особливо під час війни, коли всесвітня павутина стає зброєю для окупантів для поширення бажаної інформації, виявлення певних життєво важливих даних може завдати шкоди не лише дітям, а й нашій країні.

Загроза в Інтернеті – можливість заподіяння шкоди здоров'ю (фізичному, психологічному, соціальному) та/або майну (матеріальному благополуччю) дитини внаслідок оприлюднення певної інформації.

В умовах бойових дій, де активно діє інформаційний фронт, найпоширенішою загрозою є дезінформація (від англ. fake — підробка), на яку найчастіше реагують діти та підлітки. Така інформація є досить ефективним інструментом маніпулювання свідомістю шляхом надання неповної або неправдивої, спотвореної інформації.

Метою поширення дезінформації є формування маніпулятивних думок, які впливають на поведінку дітей, створення страху та паніки шляхом подальшої маніпуляції для досягнення конкретних цілей.

Важливо навчити дітей перевіряти інформацію, яку вони бачать в Інтернеті. Перевірка інформації – це фільтр, за допомогою якого ми можемо визначити, що правда, а що неправда.

Існує кілька правил, як захистити дітей в інформаційному просторі, про них повинен знати кожен дорослий і навчати своїх дітей.

Речі, які ви ніколи не повинні робити:

- якщо в Інтернеті хтось запитує особисту інформацію (номер телефону, хто ваші батьки, де вони працюють або живуть, що сталося в місті, в якому ви проживаєте тощо) - ця інформація не підлягає розголошенню. Навіть якщо для вас це виглядає як дружній обмін. Зараз профілі в соцмережах зламують для отримання необхідної інформації;

- фото- та відеозйомка військової техніки, яку бачать діти, заборонена. Файл конфігурації можна переглядати, щоб знайти ці дані для подальшого використання. Злочинці можуть спілкуватися з дітьми в чатах, шантажувати або змушувати їх отримувати повідомлення;

- не натискайте на невідомі посилання;

- не варто обговорювати з дитиною новини, в яких ви не впевнені. Для всіх новин краще спочатку перевірити, щоб знайти першоджерело. Це захистить вас і вашу дитину від маніпуляцій і певного психологічного тиску;

- якщо група з'явилася в мобільному телефоні дитини, але він сам до неї не приєднався, або зміст групи викликає сумніви, важливо відписатися і заблокувати їх;

- якщо хтось пише вашій дитині з проханням про допомогу або грає в цікаву гру, важливо, щоб дитина негайно повідомила про це.

Що ви маєте робити:

- профіль дитини в мережі має бути закритим. Тільки люди, яких ви або ваша дитина додали до друзів, можуть писати повідомлення, переглядати фотографії та іншу інформацію;

- ми повинні пам'ятати, що все, що ми пишемо та публікуємо в Інтернеті, залишиться у всесвітньому павутинні назавжди. Тому, перш ніж щось публікувати, слід двічі подумати, чи буде ця інформація використана, чи не нашкодить вона вам, чи вашим близьким.

Отже, найголовніше для дорослих – контролювати дитину в інформаційному просторі, знати, з ким дитина спілкується, в які ігри грає, чим цікавиться в Інтернеті, які сайти відвідує і т.д., щоб переконатися, що у вас є доступ. Адже це може бути інформаційною зброєю в руках зловмисників.

ЦИФРОВА ГІГІЄНА

Катерина ДЯЧЕНКО

Формування ключових та стійких компетенцій у дітей про безпечну поведінку під час війни та після її завершення – одне з головних завдань батьків та освітян.

З 24 лютого 2022 року питання безпеки вийшло на інший рівень. Нині воєнні ризики є частиною життя, тому маємо бути готовими захистити себе і дітей.

Освітній проєкт #stop_сехтинг створив уроки щодо безпечної поведінки під час війни трьох категорій. Такі уроки були представлені під час вебінару «Ключові навички дітей шкільного віку у воєнні часи. Як навчити дітей безпечної